

Előfizetési árak:

Egész évre	-----	12 frt
Félévre	-----	6 "
Negyedévre	-----	3 "
Egy órára	-----	1 "
— Egyen száma 4 kr. —		

Kiadóhivatal:

Fleits Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
megtérülésére vonatkozó felszólalások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi Iroda:

Nagy-Becskerek,
Zápolya-utca 1-6 szám,
hová a lap szellemi részét, illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadjatnak el.
Azonkívül az összes hirdetés
irodáknak.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

A megyei központi hitelszövetkezet és a községi hitelszövetkezetek.

Nagybecskerek, augusztus 10.

I.

Olvasóink előtt bizonyára ösmeretes, hogy vármegyénk közönsége ez évi tavaszi közgyűlésében egy megyei központi hitelintézet alapítására 100,000 forintot megszavazott, és egyidejűleg elhatározta, miszerint községi hitelszövetkezetek alakítása céljából törvényhatósága területén mozgalmat indít.

Hogy mily nagyfontosságú e határozat, azt mindenki át fogja látni, ki a Pestmegyében egymással szövetkezésben álló 89 községi hitelszövetkezet mult évi, összesített mérlegének adatai mögött rejlő gazdasági fejlődést mérlegeli.

Ez adatok szerint az említett 89 hitelszövetkezet 23.859 taggal bír, kiknek 48.970 üzletrész van tulajdonában, melyek névértéke 1.418,695 frt, melyből tényleg 826,408 frt 93 kr lett befizetve.

Az illető szövetkezetek által váltókra adott kölcsön 2.250,768 frtot, a kötvényekre adott kölcsön pedig 1.546,576 frtot tett ki.

A szövetkezetek pénztárába elhelyezett betétek és azok tőkésített kamatai összege 880,605 frt 52 kr, a központi hitelintézet által az egyes községi hitelszövetkezeteknek engedélyezett hitel pedig 2.056,730 frtot tett ki.

Ezen adatok azt mutatják, miszerint a pestmegyei községi szövetkezetek azon

helyzetben voltak, hogy tagjaiknak tetemes összegű olcsó kölcsönt nyújthattak, továbbá, hogy azok területén a lakosság közötti takarékoság terjedt, a mi annál örvendesebb jelenség, mert köztudomászerűleg községi hitelszövetkezetek alapításában rendszerint csak a szegényebb sorsuak vesznek részt.

Bizunk abban, hogy ha törvényhatóságunk fentemlített határozata következtében a községi hitelszövetkezetek nálunk is szaporodnak, és ezzel egyrészt kielégítést nyernek a kis embereknek eddig figyelembe nem vett hitel igényei, másrészt — és erre mi főszóval fektetünk — a földmivelők belterjes gazdálkodása, a kisiparosok üzletének biztosabb alapra való helyezése előmozdittatik: megyénk lakosságának gazdasági értelme folyton fejlesztve lesz, anyagi helyzete pedig javulni fog.

Bár kétségtelen, hogy a hitelszövetkezeteknek minél nagyobb számban való alapításától ez indokoltan várható lesz, és mégis többen vannak, kik azoknak megyénkben való alapítását különféle okokból nem pártolják.

Némelyek azt mondják, hogy azokra egyáltalán szükség nincs, mert a hitelképes egyén bármely takarékpénztárnál 7—8% kamat mellett kap kölcsönt, mások azt állítják, hogy községi szövetkezetek felállításával szaporítottatik az alkalmat adósságot csinálni, mire köznépünk ugyanis nagy hajlandósággal bír, végre egyesek azt jósolják, hogy községi hitelszövetkezeteknél csak a sógor meg a koma fog pénzt kapni;

akár hitelképes, akár nem, minek következményét rendkívüli veszteségek fogják képezni.

Lássuk, indokoltak-e ez ellenvetések illetve aggodalmak?

Vármegyénkben Mihók mult évi compassának nem eléggé pontos adatai szerint 43 községben 72 pénzügyintézet van, és így 170 községben, és pedig ezer lakossal bíró községben pénzügyintézet nincs. Ha tehát az utóbbi községek lakosai kölcsönre szorultak, azt más községekben kell keresniök, mi költségekkel jár. Tehát kétségtelen, hogy azon községekben, melyekben pénzügyintézet nincs, olyanak szövetkezeti alapon való létesítése szerfölött kívánatos.

De kívánatos ez még ott is, hol már egy vagy több hitelintézet van, mert a fennálló pénzügyintézetek a gazdák és kisiparosok jogosult hitel igényeit távolról sem elégítik ki.

Az, a ki a viszonyokat ismeri, igazat fog adni abban, miszerint Magyarországon a földbirtokos az, kinek hitelszükséglete kellőleg kielégítést nem nyer, és ki a felvett kölcsön után a legnagyobb kamatot tartozik fizetni. Nem teszék különbséget a nagy, közép és kisbirtokos között. Jelzálogi bankkölcsönt a két előbbi még elég előnyös feltételek között kap, bár nem oly nagyságban, mint az ingatlanai állandó forgalmi minimalis értékének megfelelően, mert a legtöbb bank, köztük a milliókra rugó tartalékalapot összegyűjtött magyar föld-

A „TORONTÁL” TÁRCZÁJA.

Bulyó, a púpos.

— A „Torontál” eredeti tárczája. —
Irtá: Mikola Árpád.

A Tisza piszkos szürke hullámain felkapta a szél és odacapta annak a rongyos halászbárkának az oldalához, ami ott volt parthoz kötve mindjárt a vén Dobrity Szima nagylapátos vödrénél.

Bulyó, a halász nem törődött volna ezzel, megszokta már, de kiment az odújából mégis, mert megütötte valami a füle dobját. Valami csendes, andalító dallam, majd meg valami sebes tánczra ütő nóta, amit minden este ott szokott hallgatni a rozszant bárkája tetején.

Nagy kerek fejét a két tenyerébe tette és hasra feküdt, úgy bámulta a ringó vödrénél fényes ablakát a halszemek el. Az apjától örökölte azokat a szemeket, de a nyomorúságát is. Az is olyan kicsi volt és púpos. Csendes jámbor ember volt, különben Bulyó Peti, a vén gyerek. Így hívták, pedig legénynek is beillett még, de nyomorék volt és lomha járása, azért nézett ki olyan öregnek.

Az a fényes ablak egy hosszú, végtelen hosszú fénysávot vetett a vízre, olyan volt mint ha egészen a fenekéig érne az a világosság, és a Tisza ringatta azt a fényt, amint a szél belekapaszkodott a vízébe.

Bulyó látta odabent a vén Szimát, meg a leányát, a szép karcu Miliczát. Fent ült a lépcsőn és úgy énekelte az apjának, hogy:

„Szedi Mara
Köd pendzsera,
Pise piszma
Na avalera.”

Az apja csak hőlíngatott rá a vén csontos fejével. Bulyó megbámulta azt a világosságot odabent, bámulta a szép Miliczát. Nem is látott mást, nem is rördött másval, — bolondult az után a gyönyörű teremtés után.

A víz bele-bele akadt néha a nagy kerek lapátjaiba, erősen, hatalmasan vágódott bele. De kötve voltak a kerekék, a malmok is aludtak, a gazdák is, csak a Szimáknál volt világos ág. Miliczának beszélt az apja az édes anyjáról. Az nem tudta, mi az édesanya, — az apja nevelte fel.

Azután megint énekel a lány, hogy ne busuljon az apja, mert könnyek ülték a vén, fénytelen szemében. És hallgatták. Odabent a vén molnár, odakint Bulyó, a halász.

Nagyon szerette az a bolond Bulyó. Pedig a Milicza nem tudott róla. Csak incselkedett vele, vén gyerekeknek hitta. Szánta a nyomorult apró púpos emberkét, de nem haragudott rá. A szegény Bulyó meg a legszebb fogasait a vén halásznak küldte. Pedig a zsebéből vette ki a garast vele. Mert nagyon rosszul jövedelmezett a mestersége. Kevés volt a hal. Még potyka is alig akadt, a harcra kolompját meg sokszor hetekig ellette hiába. De azért eltengődött belőle valahogy. Az a bárka még az apjáról maradt rá, ott élt gyerekkora óta. Onnan nézte végig a szép Miliczát, hogy nőtt, hogy fejlődött ki a gyönyörű teste, hogy lett abból a kis pajkos gyerekből, akivel anyit szaladgáltak a szélmalomban a gradiskában, — hogy hogy lett abból olyan szép nagy leány.

Hát ő belőle meg hogy lett olyan törpe púpos kis emberke? Ugy is néz ki, mintha már meglett öreg volna, pedig csak 22 esztendő. Az a lány mégis úgy hívja: te vén gyerek.

Mikor úgy napközben ki-kiszalad Milicza a partra, mindig szólnak egy két szót egymás-

hoz. Vakmerő lány az a Milicza! Megáll a palon, ott, a víz felett és úgy beszél:

— Hát kend vén gyerek, még most is a bódét támasztja?

— Azt én Milicza, várom a munyát, hogy beleüssön már egyszer ebbe a silány deszkaalkotmányba, ni, — itt velem együtt!

Pedig dehogyan jött az a munya, a villám, dehogyan! Olyan ragyogó szép idő volt odakünn. Arra a kis szellőzzenésre olyan tündéri játékot üzték a nagy nyárfák levelei, hogy szemkáprázató volt a nézése, amint meg-megcsillámlott rajtuk a fényes napsugár. Kissé távolabb a vízparttól, lent a gradiskában haragoszöld fenyők fekdtek meg a földet széles koronáikkal.

A vén fűzfa meg a felső parton a Tisza vizébe hajította a koronáját. Valami szép, régi mesét mondott neki.

A víz aztán tovább locsogott-csacsogott és elmondta mindenütt, amit neki a vén fűzfa mesélt ott a gradiska partján a szép török lányról és magyar ifjuról, akik szerették egymást nagyon, de boldogtalanok lettek; azután a víz elvitte az ifju holttestét messze a tengerbe — Isten tudja hová. Csak az az idomtalan nagy kóhalom, a gradiska, az ősi fészkek ott a fejük felett szólt oda komoran a csobogó hullámoknak:

— Mit meséltek ti nekem, aki azt előbb tudtam, mint ti; én láttam azokat, akikről ti csak hallottatok. Itt, az én falaim közt történt. Az a vén tűz is csak úgy hallotta az öreg apjától. Az én bástyámról ugrott bele az ifju és elnyelte az ürvény. Régen volt, nagyon régen. A leánynak pedig meghasadt a szive. Láttam kiterítve, olyan szép fehér halott volt. És amint a keskeny ablakon a hideg arcára sütött a fényes napsugár, olyan volt mint egy szent. Emlékezem. Még akkor én is büszke vár voltam, most mohos törmelék.

(Vége következik.)

hitelintézet elavult alapszabályai által a kölcsönösszeg megszavazásánál korlátolva van; de azon túl már ocsóhitelre nem számolhat és nem is számolhat, arra míg az osztrák-magyar bank a leszámítolási tüzeltére vonatkozó határozmányokat előnyére meg nem változtatja, mert a takarékpénztáraknál nyert személyi hitelért 7-8% kamatot kell fizetni még akkor is, ha kölcsöntartozást ingatlanaira második helyen bekebelezette.

A kisbirtokosok helyzete még kedvezőtlenebb. Azok a vidéki pénztintézeteknél kölcsönt csak ritka esetben kapnak, és a rendes vidéki pénztintézeti kamatlábot néhány százalékkal meghaladó kamatot kötelesek fizetni.

De sok helyütt a kisbirtokos pénztintézetnél nem is kap kölcsönt, hanem ha olyanra szüksége van, vagy magánoshoz kénytelen fordulni, vagy még hasban levő gabonáját áruba bocsátani, és pedig oly áron, mely a kötött tüzeltet uszoraüzletté minősíti. Ep az utóbbi esetek tapasztalata indította a megyénk lakossága kulturális és anyagi érdekeit egyaránt lelkén viselő főispánunkat arra, hogy a megyei központi hitelintézet és községségi hitelszövetkezetek alapítását kezdeményezze.

Válasz egy névtelennek. *)

Nagybecskerek, augusztus 9.

A „Magyarország“ aug. elsei számában „Azziai főgimnázium“ cím alatt egyenes őszinteséggel tártam fel a helybeli gimnázium anyagi ellátását. Erre vonatkozólag a „Torontál“ aug. 7-éről egy választ tett közzé, mely azonban a tényeket megzafolni nem bírva, hangjával igyekezett sérteni. Le styl est l'homme. — Közérdekű dologban minden esetre helye van olykor a keményebb szónak is, egészen ellenében én, még ha névtelen is, de nem fogom az érdes hangot hasonlóval viszonzni. A cikk némely tévedéseire utalnom kell.

Névtelen ur tudja, hogy „a közönség az intézet vezetésével meg van elégedve, csak én nem“. Különböztesünk, uram! Az én cikkem szellemi vezetésül nem szól, ehhez csak a felső tanhatóságnak van joga; de az anyagi vezetéséről, melynek a gimnáziumot kellő felszereléssel kellene ellátnia, igenis szólottam s ehhez mint az intézet egyik tanárának a jogom megvolt; és úgy tudom, hogy e felszereléssel sem a tanári kar, sem a felsőbb hatóság nincs megelégedve. Különböztetve névtelen ur cikkem egyetlen pontját sem volt képes megzafolni, sőt legtöbbit beismerte, azért a dolog érdemére vonatkozólag csak azt jegyzem meg, hogy a ki a „Magyarország“ban megjelent s rosszul kivonatolt cikkem állításai-ban kételkednek, menjen be a gimnáziumba s ott sokkal többet fog látni, mint a mennyit én nyilvánosságra hoztam, és meg fog győződni róla, hogy én még enyhén szólaltam fel azon rendtelenségekkel szemben, a melyek ott az igazgatóság és a tanári kar felszólalásai ellenére is még mindig megvannak.

Csak örvendeni tudok a névtelen cikkíró amaz állításán, hogy a tanári kar — csekélysegen kivételével — itt határtalan tiszteletben részesül s egyesek a városi irodalmi életében is vezérszerepet visznek. Az elsőre nézve azonban megbocsát a névtelen, ha egyes felmerült jelenségek folytán másutt már kifejezett kétségeimhez csökönnyösen ragaszkodom s maradok a mellett, hogy biz itt, uram, a czéhrendszer divik. A másodikra nézve pedig csak annyit vagyok bátor kockázattal, hogy Nagybecskerek irodalmi életéről az irodalomtörténet legjelesebb buvárai sem tudtak eddig semmit. Hala érte névtelennek, hogy ezt fölfedezte! De nem lenne szives megmutatni, vagy megmondani, hogy ez az „irodalmi élet“ itt hol található?

A rokonszenvről és barátságáról tartott prelekiózt közönségnél névtelennek, de én egyiket sem kértem, sem tőle, sem másától, a mint egyáltalán senki barátsága és kegyei után nem is fogok futkosni.

Végül a „stilusgyakorlatok“ ra vonatkozólag csak annyit, hogy rosszul kivonatalt s a

*) Sohae alterálja a tanár urat a névtelenség. Ha más nem, de a lap felelős szerkesztője mindenkor kell hogy helyt álljon az abban megjelent cikkekért. A szerkesztőség.

napi szükség parancsolta újságzikben irodalmi művet egy okos ember nem keres, de én azért ciksem alá mindig oda merem a nevetem írni. Különböztetve névtelen nem ismerhetem el e téren magam fölött bírót, ha mindjárt a „nagybecskerek irodalmi élet“ vezérferfiái közül való is. Az én „stilusgyakorlataim“ megítélte már a budapesti tudomány egyetem, a budapesti filológiai társaság és a tudományos szaklapok, a magy. tud. akadémia pedig néhány arannyal is kitüntette, a mit az ön irodalmi munkássága — válasza után itélve — bizonyára sohasem fog elérni; pedig a magy. tud. akadémia talán mégis van ebben a dologban oly nagy tekintély, mint ön.

Névtelen ur ezikke a hivatalos odium visszhangja s így nem a közvéleményé, én azonban, engedje meg t. névtelen ur, de állításaim igazságának teljes tudatában semmiféle hangtól és lármától megijedni nem fogok, sőt a gimnázium érdekében (s nem karára, mint önök hiszik) szavamot, ha jönnek látom, ismételtelen felelelem.

Dr. Bartha József.

Válaszunk a tanár ur önértetes cikkére, melyet az Auditor et altera pars elvénél fogva egész terjedelmében kiadtunk, igen rövid.

Fentartjuk ma is, hogy Nagybecskereken nem uralkodik az utilitarizmus és kalmárság, s hogy a társadalmi érintkezés itt épen nem lehetetlen. Hogy valamelyes irodalmi élet is van itt Nagybecskereken, arról dr. Kis Sándor kollegája bizonyára szivesen ad felvilágosítást.

A mi Bartha ur irodalmi munkásságát illeti, nekünk egy perczig sem jutott eszünkbe azt kritika tárgyává tenni. Annál kevésbé, mert nem ismerjük. De azt az egyet merjük állítani, hogy sem az egyetemi tanárok, sem az akadémia nem volnának elragadtatva, ha az a bizonyos leleplező cikk szemük elé kerülne.

Ezünk ágában sincs dr. Bartha József urral személyeskedni. De arról biztosíthatjuk, hogy cikkünk nem a „hivatalos odium visszhangja“ hanem igenis a közvéleményé, mely felháborodott a tanár ur azon tapintatlanságán, melylyel neki rontott ennek a városnak, melynek a képviselőtestülete, megengedjük, sokszor téved, de mindannyiszor a legdicsőretreméltóbb egyetértéssel hozza meg áldozatát, ha tanítványaink támogatásáról van szó.

HIREK.

Tájékoztató.

Augusztus 12. A közigazgatási bizottság ülése.
Augusztus 20. Az ipartestület zászólószentelése.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van; nők részére kedden és pénteken délután.
A Ganz-gyár építési irodája az uri-utczán, a Schubert házban van.

— **Kinevezések.** Az igazságügyminiszter Lahner Antal nagyikindai törvényszéki aljegyzőt a nagyikindai törvényszékhez jegyzővé, Vincze Lúdar József nagyikindai járásbírói joggyakorlót a nagyszentmiklósi járásbírói joggyakorlót nevezte ki.

— **Dessewffy püspök utja.** Dessewffy Sándor püspök, a ki jelenleg Karlsbadban tartja a kurát, ott tartózkodását megszakítja és e hó 21 én dr. Várady Arpad püspöki titkár kíséretében a fővárosba utazik, hogy részt vegyen a főpapság több napig tartó tanácskozásain. A püspök e hó 20 án, Szent István napján misét fog mondani Karlsbadban, melyen részt vesznek a nagyszámúval ott üdülő magyar katolikusok.

— **Ösztöndíjas tanulók.** A torontálmezei takarékos és hitelbank által a középkereskedelmi iskolai tanulók segélyezésére tett alapítványból a következő tanulók nyerték el három-három évre az ösztöndíjakat, melyeket élvezete az 1895/6. tanévtől kezdődik: Forgó Akos Mann Agost, Szabó Miklós és Benkó János polg. isk. IV. osztályt végzett tanulók.

— **Törvényhatósági távbeszélő.** Torontál megye törvényhatósága már a múlt évben elhatározta, hogy törvényhatósági távbeszélő hálózatot épít, melynek költségeit a millenniuni alap terhére az uti pénztárból veendő kölcsönből fogja fedezni. Mint értesülünk e terv, melyet a miniszter már jóváhagyott, a megvalósulás felé közeleg. A megye érintkezésbe lépett Temesvár posta- és táviradgatóságával és együttesen megállapították, hogy hét áramkört létesítenek. A hálózat központjai lesznek: Nagy Becskerek, Melencze, T. Becse, Beodra, Nagy Kiskind, Mokrin, Valkány, T. Kanizsa, Nagy Komlós, N.-Szt.-Miklós, Perjámos, Szt.-Hubert, Zsombolya, H. Csene,

B.-Szt.-Györey, Párdány, Módos, Bánlak, Ozora, Antalfalva, T.-Vásárhely, Pancsova, Révaufalu, Petrovoszello és Alibunár. E 25 központhoz csatlakoznak a külső községek és magánfelek. Ha ezek előfizetni óhajtanak, a vezeték költségekön kötelesek készíttetni, a mi kilométerenként 40 frtba kerül, ha a vezeték állami oszlopokon lehet elhelyezni; különben 70 frt. E két összegben nem foglalatik a közmunka és a fuvar. A községek a következőképp csatlakoznak: Aracs T. Becséhez; Nákófalva N. Komlósához; Gyertyámos Zsombolyához; Szt. Ittebe, O Telsk, Jánosföld Párdányhoz; Szárca, S. écsány, Bóka és esetleg Rudna Módoshoz; Czrepaja és Franczfeld Pancsovához. A nyomjelrajzot a vezeték építésére szintén az előfizető tartozik elkészíteni. E helyen említjük meg azt is, hogy a keresk. miniszter Nagyikindán városi távbeszélő állomást akar létesíteni az esetben, ha előfizetők tömegesen jelentkezének. A városi hálózat létesítésének összes költségeit, a magánfelek megterhelése nélkül, kész az állam fedezni, ha a törvényhatósági távbeszélő csakugyan létesül.

— **Bujkovszky Gusztáv halála.** Tegnap érkezett lapunk zártakor Lajosfalváról a sürgönyi értesítés, hogy Bujkovszky Gusztáv Lajosfalvi evangélikus alesperes szívizület hűdés következtében meghalt. Magdöbbenéssel fogadtuk a szomorú hírt, leverőleg hatott reánk a közkedveltségű és rokonszenves férfi halála, kinek a közügyek terén szerzett érdemeit csak nemrég ismerte el a felséges király, kintüntetve a koronás aranyérem kereszttel. Bujkovszky sokat küzdött a község megmagyarosodásáért, igaz lelki pástora volt az 3 nyájának. Bizonyára részvétellel értesülnek haláláról mindazok, a kik ismerték és a kik legjobban tudhatják, hogy olyan embert vesztettünk benne, a kire még nagy szükségünk lett volna. A vármegyeházára a gyászlobogót már a kora délelőtti órákban kintűzték.

— **Elítélt katonarvos.** A katonai ítélő bizottság Madi Kovacs atyabornagy elnöke alatt Kassán dr. Skárván Béla cs. és kir. segédorvos-helyettes rangja és diplomájának elvesztésére, valamint 3 havi szigorított fogságra ítélte. Skárván ez év márczius havában ugyanis kijelentette a parancsnoksághoz intézett levelében, hogy nem marad tovább szolgálatban és a kórházat azonnal otthagyta. Skárvant erre letartóztatták, nyolcz héig mint fogoly a kórház megfigyelő osztályán tartották, azután Bécsbe viték szintén a kórházba. Itt az orvosok kijelentették, hogy ezellemileg teljesen egészséges; ekkor visszavitték Kassára, hol a helyőrségi fogház magánzárkájába esukták. Az ítéletet azzal indokolták, hogy Skárván államfelforgató eszméket vallott és a szolgálatot megtagadta. Diplomájának elvesztését az innsbrucki császári egyetem is, hol Skárván oklevelet nyerte, helybenhagyta.

— **Kicsapongó beteg nők.** Szegedről írják, hogy botrányos eset történt ott kedd és szerda közötti éjjel a városi közkórházban. A bujakóros beteg nők egy része ugyanis összebeszült és ez éjjel az ágyfedőket összecsavargatták és kótel-formára alakítva, felső végénél odaerősítették az emeleti ablak keresztfájához. Ezután a beteg nők közül négy a többiek segítségével szépen lebecsákozott az emeletről a földszintre és kó házruháiban bementek a városba. Azt hitték ugyanis, hogy kedden van alsóvárosban a bucsu, tehát egy jó mulatságot csapnak maguknak. A megszökött nők felkerestek több mulatóhelyet, de a cirkáló rendőröknek feltűnt a kórházi ruha és miután nem tudták magukat igazolni, bekísérték őket a városházára. A betegetek parszé visszavitték a kórházba és szigorú vizsgálatot indítottak, hogy megtudják, ki a hibás és kit terhel a felelősség.

— **Bélyegsikkasztó hivatalnok.** Tegnap ültek törvényt Braun Mór fölött, a ki bélyegsikkasztásért került a vádlottak padjára. Az eset előzményeit a következőkben adjuk: Braun Mór mintegy két éven át volt telekkönyvi iktató a módosi járásbírósnál és azalatt úgy ismerték, mint a ki hivatalos kötelezettségének mindig megfelel. A telekkönyvvezető azonban egy idő óta azt vette észre, hogy a beadványokról hiányzik a bélyegek egy része. A tettes nyomára sokáig nem akadtak rá, de végre mégis sikerült elcsipni Braun Mór személyében. A bélyegsikkasztásra úgy jöttek rá, hogy a nagyjai jegyző három beadványt küldött egy emberével az iktatóba. Tudakozódására Szeifert hivatalnok felvilágosította, hogy mennyi bélyeg kell az iratokra, mire az illető Szeifert jelenlétében látta el a beadványokat kellő bélyegekkal. Avval átadták Braunnak és mire ez bevitte a telekkönyvbe, a bélyegek már nem voltak rajta. A nagybecskerek irodalmi és ügyben tegnap tartotta a végtárgyalást Zsirus Lajos elnöke alatt. Szavazóbírák Illiczky Mihály és Kondor László voltak, a vádhatóságot Millassin Kálmán alügyész képviselte. A bíróság a tanuk vallomása alapján Braunt nyolcz heti

fogházra ítélte, beszámítva azonban a vizsgálati fogságot. Így a büntetés kitöltöttét és Braunt szabadlábra helyezték.

— **Gyanus halál.** Gyanus tünetek között halt meg egy muzslyai telepes felesége. A halál közvetlen okáról még nincsen tudomásunk, a mennyiben csak ma délután ejtik meg a boncolást. A látszat arra mutat, hogy magzatát akarta elhajtani és kuruzslás áldozata lett.

— **Zendülés hét krajezar miatt.** A győri karmelita barátok a város mellett levő Révfalu hídján minden díj nélkül átmehetnek. Hirman községi előjáró tegnap ott állott a hídnál és az átmenni akaró hét barátot nem eresztette át addig, míg egy nő ki nem fizette értök az 1—1 krajezarát. A révfalusi nép ezen annyira felháborodott, hogy valósággal zendülés tört ki a faluban, az éjjel megrohanták az előjáró házat, ott mindent összetörttek. Hirman alig birt menekülni a nép boszúja elől.

A meggyilkolt milliomos.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, augusztus 8.

Deutsch Lajos meggyilkoltatása képezi most a fővárosban — úgy szólván — egyedül a közbeszéd tárgyát. Újabb részletek merülnek fel a gyilkosság oka körül, mely igaznak bizonyult: Császár boszúból ölte meg egykori főnökét. A meggyilkoltról és a büntető elkövetőjéről még a következőket jelenthetem:

Deutsch Lajos, a Deutsch és Haas cég adminisztratív ügyeit vezette. A cég vállalatokba állítólá 80 millió forintot fektetett. Deutsch ideiglenesen az István főherceg fogadó egyik szobájában lakott, mert házat lebontatta és családját elküldte győgyei birtokára, hogy ott töltse az időt, míg új palotája fölépül. A gyilkosság napján a Continental szállodában ebédelt a milliomosok asztalánál és beszélte barátainak, hogy leányához utazik, ki családi örömeinek néz el. Deutch a hatvanas években kezdett vállalatokba Haas Jakabbal. Sok állami építkezést és munkálatot végeztek ök, reájuk bízták a Tisza-szabályozást és a szegedi védőépítkezéseket is. Itt sok millió forintnyi haszonra tették szert, de a munkálatok körül anyai vizsgálás került napfényre, hogy Rohonczy Gedeon szót emelt a parlamentben, megtámadta a céget, és vádat emelt az akkori közlekedésügyi államtitkár, Hieronymi Károly ellen. Rohonczy a felső lalásából kinos ügy keletkezett. Egy nap az államtitkár és a céget „milliomos család”-sal vádolta. Rohonczy közbejöttének eredménye pedig az lett, hogy a kormány a céget minden állami vállalkozásból kitiltotta. Ezen a cég úgy segített, hogy részvénytársaságokat alakított, melyeknek részvényitkáját azonban a cég maga adta. Deutsch halála folytán lehetséges, hogy a cég meg fog szünni, mert Haas már régebben kifejezte óhaját, hogy visszavonul az üzleti tevékenységtől.

A gyilkos jóleszi Chászár Károly sokáig Sopper püspöknél volt alkalmazásban, majd Bethlen András gróf, volt földmívelésügyi miniszter krassói birtokát kezelte és a miniszter egyenes ajánlatára vette fel Deutsch a „Máramarosi faipar részvénytársaság” szolgálatába, az államtól féreit ruzspolyánai erdőségek kezelésére.

A társaságról csak mar elterjedt a hír, hogy lelketlen gazdaságot folytat az állami erdőkben. A cég azt hitte, hogy Chászár tette a feljelentést és azonnal elbocsátotta, négyezer forintnyi követelését pedig nem akarta kiegyenlíteni. A társaságnak volt birtokában egy váltó a gyilkostól és mikor ez a részvénytársasággal konkurrens Grödl cég fűrészmalmát kibérelte, a váltó kifizetésére szólították fel. Ezzért jött Chászár Budapestre. Chászár hiába futkosott az igazgatósági tagokhoz az ügy rendezése végett. Ekkor elment Haas Adolffhoz, de ezt nem találta otthon és így kereste fel Deutchot, ki vele szóba sem akart állani. Tettét a legizgatottabb állapotban követte el. A kihallgatáson teljesen kizártnak mondotta az előre megfontolt szándékot. Kijelentette, hogy a társaság őt, noha neki volt nagyobb követelése, egyre sanyargatta. Követeléseit már a múlt évben egy részletes számlában benyújtotta. Könyezve kérte a kihallgató hivatalnokot, hogy családjával, mely Hosszumezőn él, kiméletesen közöljék az őt ért szerencsétlenséget.

A Haas és Deutsch cég kijelentette, hogy nem tartozik Chászárnak és Deutsch Lajos nem befolyásolta Chászár elbocsátását. Altitól sikkasztásért küldte el a társaság. Ekkor ő valami végkielégítést esedezett, az igazgatósági tagok a fő részvényeshez utasították és Chászár ezért tartotta Deutchot balsorsa okozójának.

A gyilkost ma délután szállították a törvényszéki fogház egy külön cellájába. Az ügyészség a törvényszéknek azt indítványozta, hogy előre megfontolt gyilkosság miatt indítsa

meg a bünvizsgálatot, melylyel a törvényszék azután dr. Haupt Albert bírót bízta meg.

Deutsch Lajos holttestét a Haas féle palota egyik termében helyezték ravatalra és ma délután boncolták fel, temetése holnap pénteken délután lesz. A családtagok már megérkeztek. A részvétekek száma nagy.

*

Haas és Deutschéknak tudvalevőleg Torontálmegeyében is óriási kiterjedésű birtokaik vannak. Nevezetesen Fény, Kenderes, Lajosmajor, Csebeza, Szerb-Ittebe. Tudva van az is, hogy a Nagykikinda-nagybecskereki vasut összes többségi részvényei, a törzsrészvényeknek pedig legnagyobb része a cégé. Deutsch Lajos egy időben a Temesi takarékpénztárnak volt alelnöke s mint ilyen nagyba hozzájárult ezen intézet emeléséhez.

Táviratok.

A király Erdélyben.

Budapest, aug. 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bánffy-Hunyvádról jelentik, hogy a királyt érkezésekor ünneplésen fogják fogadni és a várost feldiszítik. Az eddig szokos arborizációsakat elhagyják és a király bevonulása utján két felől fenyőágakkal sorfalat esztárolnak, melyet lobogókkal fognak díszíteni. Terveztek parasztdandériumot, de e helyett jobbnak találták, ha a fasorok mellett felállítják a szomszédos községek lakosságát. Minden felállított község táblával lesz jelezve.

A negyedmillió postalopás.

Budapest, augusztus 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) A Pesti Napló mai száma jelenti, hogy Szakáll Ferencz napzármas egyik ügyvédi irodában megjelent főkapitánynál hetek előtt felfedezte, a tíz év előtti negyedmillió postalopás tetteseit. Elmondta, hogy most a tettesek Triesztbe mentek, az ellopott pénzszekrény most is ott van az egyik czinkos lakásán. A tettesek egyike Csombor Imre, Budapestben az üllői-uton levő Aranysas fogadó tulajdonosa. A rendőrség a felfedezés óta nagy titokban vizsgálatot indított és Csombort, törvenytelen feleségét, fogadott leányát és ennek férjét Lehmann Mihály cipészt letartóztatta. Csombor kétes hírű hölgyek részére adott szállásokat és látszólag ebből csinált jó üzleteket. tehát vagyonszerzése nem tűnt fel. Zuglóban nagy telke, háza van, Baranyában birtokot, házat és regále jogot szerzett magának. A másik tettest is elfogták az osztrák kormány engedelmével, ki egy Triesztben lakó hajós, Lubisicnek nevezik, ezelőtt Darmatmar József volt a neve. Kihallgatásakor azt állította, hogy van vagyona, de azt orosz-török háborúban szerezte, mikor a török csapatokat egy kompon átszállította Ruszesukban és ezért naponta 20 napoleont kapott.

Németek tüntetése — Franciaországban.

Budapest, aug. 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Több német veterán egyesület nagy mozgalmat indított, hogy a németek és a veterán egyesületek tömegesen meglátogassák az 1870-ben Franciaországban elesett német katonák sírját. A kormány még nem foglalt állást e mozgalom ügyében. A német sajtó óva inti a mozgalom indítóit, a francziák érzékenységének kimelésére, mert Franciaországban ezidőszent a hangulat úgy is rendkívül izgatott.

A nemzetiségi kongresszus megengedve.

Budapest, aug. 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az augusztus 10-ére összehívott nemzetiségi kongresszust a rendőrség „Nyilvános gyűlés” ezim alatt megengedte. De esetleg előfordulható alkotmány és törvénysértésért a rendezőket tette felelőssé.

Ferdinánd otthon.

Budapest, aug. 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ferdinánd bolgár fejedelem Bécsen keresztül Ebenthalba utazott és innen családjával hétfőn Söfiába utazik. A fejedelem székvárosában csak néhány órát tölt, Klement metropolitát és több hivatalos személyiséget fogad, azután Várnába utazik.

Gróf Zichy Jenő expedíciója.

Budapest, aug. 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Gróf Zichy Jenő öt napot töltött Moszkvában és átnézte a vele levő tucosokkal a muzeumokban, könyv- és levéltárakban a magyarokra vonatkozó iratok, tárgyakat és tárgyakat. Több fényképfelvételt is készítettek. Szentpétervárra e hó 2-án érkeztek és az itteni kutatásokra 8—10 napot szentelnek. Itt a főszűrt a gazdag császári régiségtár népvándorlaskori anyagának áttanulmányozására fektetik és e célból az ottani szakemberekkel is érintkezésbe léptek. Az expedíció tagjai az Európa szállodában laknak, a hol megérkezésükkor már várta őket báró Inkey csász. és kir. kamarás, osztrák-magyar nagykövetségi attaché, a ki nagy előzékenységgel kalauzolja őket minden felé. Az expedíció még Varsóban és Krakóban szándékozik néhány napot tölteni és Magyarországra menet Arva megye felé veszi útját, miután az árvaváraljai uradalomtól meghívást kapott, hogy azon az uton terjen vissza, melyen Konstantin görög császár szerint a honfoglalók egy része az új haza elfoglalására bement a Babiachera szoroson keresztül. Arvaváraljára e hó 16-án érkeznek és ott egy napot időzvének, 18-án este érkeznek Budapestre.

Pisztolypárbaj vér nélkül.

Temesvár, aug. 9. (A „Torontál” eredeti távirata.) Dr. Waldmann romániai orvos és Vimmer Imre jogász között ma Temesvárott pisztolypárbaj volt s noha háromszor váltottak golyót, mindkét fél sértetlen maradt.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájler Lajos.

Helyettes szerkesztő: Kabos Bertalan.

485. sz. 1895.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nbecskereki kir. törvényszék 1895. évi 6578. számú végzése következtében Dr. Schlesinger Mór ügyvéd által képviselt Horváth Sándor javára Sztaitz Gyóka ellen 200 frt s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás után lefoglalt és 409 frtra becsült szobabutor, kocsi, lovak, juh, sertés és tengeri goréből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a módosi kir. járás-bíróság 7390. 1895. számú végzése folytán 200 frt tőkekövetelés, ennek 1895. évi márczius hó 15. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 50 frtban bíróját már megállapított költségek erejéig Szerb-Neuzina község, adós lakásán leendő eszközlésére 1895. évi augusztus hó 10. napjának délutáni 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladtni fognak.

Kelt Módoson, 1895. július hó 20-ik napján.

Kiss,
kir. bir. végrehajtó.

H i r d e t é s e k.

Ganz és Társa

nagybecskereki építési irodája, Uri-
utca, **Schubert-féle házban**, kívá-
natra, legnagyobb készséggel **dijta-
lanul** ad felvilágosítást és készít
**költségvetéseket villamos világítási
berendezésekre.**
(574-2.2)

A Sternfeld-féle házban az Árpád-utczában

két lakás

folyó évi november 1-től fogva kiadandó.

Közelebbi felvilágosítással szolgál

(585-3.3)

Dr. Pollák Győző.

4848. szám tkvi 1895.

Arverési hirdetmény.

A nagybecskereki kir. tvszék mint tkvi
hatóság közhírré teszi, hogy **Román-Écska**
gör. kel. szerb egyházközség végrehajtható-
nak Jovanovits Bohn Leopoldine végrehaj-
tást szenvedő elleni 150 frt tőkekövetelés
s jár. iránti végrehajtási ügyében az ár-
verést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskereki kir.
tvszék kerületében levő N.-Écska községi
175. sz. tjkvben 509/b. hrsz. alatt felvett
175 öi. sz. ház és 322 □-öl házhelyből
Jovanovits Bohn Leopoldinát megillető fele-
része 1130 frt kikiáltási árban 1895. évi
augusztus hó 23-ik napjának d. e. 10 órá-
jkor N.-Écska községházánál megtartandó

nyilvános árverésen következő feltételek
alatt fog eladás alá kerülni. Jovanovits
Szvetozár javára bekeblezett tartási sze-
mélyes szolgálomijog fentartásával azzal, hogy
amennyiben az ingatlan oly áron adatnék
el, mely e szolgalmat megelőző 300 frtot
tevő jelzalogos tételek fedezésére elégséges-
nek nem mutatkoznék, az árverés szabály-
talanná válik s az ingatlan a kitűzött ha-
tárnapon a szolgálomijog fentartása nélkül
ujabban el fog árvereztetni.

1. Ha a megállapított kikiáltási áron
felül ígéretet senki sem tenne, az árverésre
kitűzött birtok szükség esetén a kikiáltási
áron alul is el lesz adandó.

2. Árverezni kívánók tartoznak az ingat-
lan kikiáltási árának 10%-át vagyis 113 frtot
készpénzben vagy az 1881: LX. t. cz. 42.
§-ában jelzett árfolyammal számított s az
1881. nov. 1 3333. ig. min. rend. 8. §-ában
jelölt óvadékképes értékpapirban a kikül-
dött kezéhez letenni vagy az 1881: LX.
t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek
a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről
kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a
hivatalos órák alatt ezen kir. trvszk tkvi
irattárában s N.-Écska község előljáróságá-
nál megtekinthetők.

Kelt Nagybecskereken, a kir. trvszk
mint tkvi hatóságnál, 1895 évi május hó
28-ik napján.

(595-1.1)

Hniczky,
kir. tvszéki bírő.

Gyakornok,

kellő iskolai képzettséggel bírő, felvétetik
irodámban.

(593-1.1)

Steinitzer Géza.

A Huuyadi-utca 616. és 619. sz.
házban két szép nagy

utczai lakás

ez évi november hó elsejétől kiadó.

Bővebbet Stagelschmidt János
urnál.

(572-7.4)

Erdő-eladás.

Herczeg Odescalchi Géza ő főméltósága
tulajdonát képező, Ó-Telek és Ujvár köz-
ségek között levő akácza, kőrifa, juhar-
és nyársfából álló mintegy 100 cat. hold
erdő eladandó. Az erdő közvetlen a Bega
gátja mellett van és földdel együtt is el-
adó, vagy pedig csak külön a fa. Bővebb
értesítést ad az uradalmi tisztartóság
Dávidházán, u. p. Torontál-Ujvár.
(598-3.1)

Keresünk

egyéneket minden hivatás-
ból igen kedvező feltételek
alatt a törvényesen enge-
délyezett sorsjegyek rész-
letfizetés melletti eladására
az 1883. évi XXXI. t. cz.
értelmében.

Fővárosi váltó-üzlet-
társaság.

ADLER és Tsa BUDAPEST.

Pleitz Fer. Pál

Nagy-Becskereken

Zápolya-utca 1-ső szám.

Ajánlja dusan felszerelt

nyomatványraktárát.